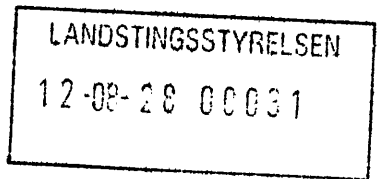

Landstingsstyrelsen

Yttrande över remissen Ny bibliotekslag (Ds 2012:13)

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Kulturdepartementet har berett landstinget möjlighet att yttra sig över remissen Ny bibliotekslag.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Kulturdepartementet enligt stf förvaltningschefens tjänsteutlåtande.

Landstingsrådsberedningens motivering

Den nya bibliotekslagen bör fokusera på sitt huvudsyfte "att främja läsning och tillgång till litteratur" och enbart innehålla sådant som är obligatoriskt inom biblioteksväsendet. Att utöver huvuduppgdraget tillhandahålla allmän kulturell verksamhet, information, utbildning eller annat bör vara upp till varje huvudman att bestämma om.

Sjukhusbibliotek är inte i dag en lagstadgad verksamhet och det bör även framöver vara upp till varje enskild huvudman att besluta om hur verksamheten skall utformas och drivas.

SKRIVELSE
2012-08-15

LS 1205-0695

Beslutsunderlag

Stf förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 10 juli 2012

Sammanfattning (Ds 2012:13)

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande den 21 juni 2012

Torbjörn Rosdahl

Anna Starbrink

Hans-Erik Malmros

Landstingsstyrelsen

Yttrande över ny bibliotekslag (Ds 2012:13)

Ankom Stockholms läns landsting 2012 -07- 1 0 Dnr. <i>LS1205-0695</i>
--

Ärendebeskrivning

Landstinget har genom remiss från Kulturdepartementet beretts tillfälle att lämna yttrande över promemorian Ny bibliotekslag (Ds 2012:13).

Robert V

Beslutsunderlag

Stf förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 10 juli 2012
Sammanfattning av Ds 2012:13 Ny bibliotekslag
Tjänsteutlåtande från Kulturförvaltningen den 21 juni 2012

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att som yttrande till Kulturdepartementet överlämna stf förvaltningschefens tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag och motivering

Förvaltningen instämmer i och hänvisar till det yttrande som upprättats av förvaltningschefen för kulturförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Inga ekonomiska konsekvenser att beakta.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anne Rundquist
Stf förvaltningschef

Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria lämnas förslag till en ny bibliotekslag. Förslaget syftar främst till att möta de omvärldsförändringar som skett sedan den nuvarande bibliotekslagens (1996:1596) tillkomst och behovet av att lagens tillämpning följs upp. Genom förslaget förstärks viktiga principer som att utlåning av litteratur ska vara avgiftsfri och att alla ska ha tillgång till biblioteksservice. Ett av de främsta motiven till att införa en ny lag i stället för att genomföra en omfattande revidering av den nu gällande är att öka lagens användarvänlighet.

Den nya lagen föreslås vara teknikneutral och särskilt ange att folkbiblioteken ska främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Ett kvalitetskrav föreslås genom en bestämmelse om att folkbibliotekens utbud och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Särskilt prioriterade grupper, bland annat barn och ungdomar, lyfts fram i den nya lagen.

Ansvarsfördelningen mellan olika bibliotekshuvudmän fastställs tydligare. En förutsättning för förslagen är att folkbibliotekens verksamhet även fortsättningsvis ska vara ett kommunalt ansvar. Det innebär att bibliotekslagen inte ska föreskriva under vilka former kommuner ska erbjuda sin biblioteksservice och landsting ska bedriva sin biblioteksverksamhet.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

1 Författningsförslag

Förslag till bibliotekslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Det allmänna biblioteksväsendet består av

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. sjukhusbibliotek,
5. högskolebibliotek,
6. lånecentraler, och
7. övriga offentligt finansierade bibliotek.

Syfte och ändamål

2 § Biblioteken ska främja läsning och tillgång till litteratur. De ska också främja information, upplysning, utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksservice ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.

2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen.
4. För sjukhusbibliotek vid sjukhus med kommunalt huvudmannaskap ansvarar landstingen.
5. För högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
6. För lånecentraler och övrig biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser är en uppgift för staten ansvarar staten.

Biblioteksplaner

4 § Kommunerna och landstingen ska anta planer för sin biblioteksverksamhet.

Folkbibliotek

5 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till kommuninvånarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av litteratur, medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Folkbiblioteken ska särskilt främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande.

Prioriterade grupper

6 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur anpassad till deras behov.

7 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att erbjuda litteratur anpassad till deras behov.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Avgiftsfrihet

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Trots första stycket får folkbiblioteken ta ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Det som anges om folkbibliotek i 6–8 §§ gäller även skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting bör bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja folkbibliotekens samarbete, kunskapsutveckling och kvalitet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska, inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan, svara för biblioteksservice samt i övrigt bistå och samverka med övriga delar av det allmänna biblioteksväsendet i enlighet med vad som anges i 14 och 15 §§.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka.

15 § Regional biblioteksverksamhet samt högskolebibliotek, lånecentraler och andra statligt finansierade bibliotek ska

1. avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande, och
2. i övrigt samverka med folkbiblioteken och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.

Folkbiblioteken får ställa litteratur till förfogande för andra offentligt finansierade bibliotek.

Uppföljning

16 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick och ansvara för samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Myndigheten ska tillsammans med kommunerna och landstingen följa upp hur de planer för

biblioteksverksamheterna som antagits har utformats och hur de används.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013, då bibliotekslagen (1996:1596) ska upphöra att gälla.

Handläggare:
Kristina Solberg

Yttrande över ny bibliotekslag (Ds 2012:13)

1 Bakgrund

1.1 Remissen

Landstingsstyrelsens förvaltning har till kulturförvaltningen remitterat ett lagförslag från regeringen gällande ny bibliotekslag.

Landstinget berörs av den nya lagen bland annat genom sitt ansvar för länsbiblioteket (sedan några år benämnt Regionbibliotek Stockholm), sitt ansvar för den regionala biblioteksplanen samt ett i lagförslaget preciserat ansvar för sjukhusbiblioteken.

Föreliggande yttrande är ett tjänstemannayttrande som således inte varit föremål för beslut i kulturnämnden. Kulturförvaltningen har inte inhämtat Regionbibliotek Stockholms synpunkter. Regionbiblioteket har i stället uppmanats att yttra sig separat till kulturdepartementet inom ramen för Stockholms stadsbiblioteks yttrande.

1.2 Regionbibliotek Stockholm

Enligt idag gällande bibliotekslag har landstingen ansvar för länsbiblioteksverksamheten och en regional biblioteksplan.

Länsbiblioteksverksamheten i Stockholms län är en av sju länsfunktioner inom kulturområdet som landstinget ansvarar för. Verksamheten drivs sedan många år av Stockholms stadsbibliotek som organisatoriskt är inordnat under stadens kulturförvaltning och kulturnämnd. Sedan 2005 är samarbetet konfirmerat i ett avtal mellan landstingets kulturnämnd och staden. Avtalet gäller med 18 månaders uppsägningstid. Det ekonomiska stödet till regionbiblioteket beslutas av kulturnämnden på grundval av en årlig ansökan från Regionbibliotek Stockholm om verksamhetsstöd till regional kulturverksamhet. Stödet för 2012 är 4 635 000 kronor. Därutöver får verksamheten stöd från Statens kulturråd. Stockholms stad bidrar inte till Regionbibliotek Stockholm.

2012-06-21

Diarienummer:
KUN 2012/261
Ls 1205-0695

1.3 Internationella biblioteket

Kulturnämnden har sedan 1999 avtal med Stockholms stad om driften av Internationella biblioteket. Internationella biblioteket bekostas via verksamhetsstödet som 2012 uppgår till 4 355 000 kronor. Internationella biblioteket är också inordnat i Stockholms stadsbibliotek och stöds även ekonomiskt av staden. Kulturförvaltningen tror inte att Internationella biblioteket kommer att beröras i någon större omfattningen av den nya lagen.

2 Lagförslaget

2.1 Bakgrund till regeringens förslag om ny bibliotekslag

Den nya bibliotekslagen syftar främst till att möta de omvärldsförändringar som skett sedan den nuvarande bibliotekslagens (1996:1596) tillkomst och behovet av att lagens tillämpning följs upp. Ett av de främsta motiven till att införa en ny lag istället för att genomföra en omfattande revidering av den nu gällande är att öka lagens användarvänlighet.

Den nya lagen föreslås vara teknikneutral och särskilt anges att folkbiblioteken ska främja användningen av informationsteknik för kunskapsinhämtning och lärande. Ett kvalitetskrav föreslås genom en bestämmelse om att folkbibliotekens utbud och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Särskilt prioriterade grupper, bland annat barn och ungdomar, lyfts fram i den nya lagen.

En förutsättning för förslagen är att folkbibliotekens verksamhet även fortsättningsvis ska vara ett kommunalt ansvar men kallas biblioteksservice.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Lagförslaget innehåller 16 paragrafer med förslag till ny text.

Kulturförvaltningens synpunkter uppehåller sig i huvudsak kring de delar i förslaget som direkt berör landstinget eller som indirekt kan vara av intresse för landstinget i egenskap som ansvarigt för den regionala biblioteksverksamheten.

3 Förvaltningens synpunkter

3.1 Allmänt

Kulturförvaltningen anser att bibliotek enbart bör innehålla sådant som är obligatoriskt inom biblioteksväsendet, exempelvis att ha en regional biblio-

2012-06-21

Diarienummer:
KUN 2012/261
Ls 1205-0695

teksverksamhet eller kommunala folkbibliotek. Lagen bör inte innehålla sådant som det är upp till varje huvudman att bestämma över.

3.2 § 1 Det allmänna biblioteksväsendet

Förslaget innebär bland annat att begreppet "länsbibliotek" helt utgår och ersätts med begreppet "regional biblioteksverksamhet". Anledningen är att ordet länsbibliotek associerar till en fysisk byggnad som fungerar som ett folkbibliotek vilket inte överensstämmer med den biblioteksverksamhet som landstingen bedriver.

Kulturförvaltningen anser att den nya lydelsen "regional biblioteksverksamhet" är att föredra då den stämmer bättre överens med verkliga förhållanden. Ordet "verksamhet" ger också utrymme för en flexiblare organisation av verksamheten där biblioteket i form av en separat organisation eller "hus" inte är avgörande. Det är viktigt att det är möjligt att behålla namnet på verksamheten vilket för Stockholms läns del är Regionbibliotek Stockholm då det ändå är ett tydligt och väl inarbetat namn.

3.3 § 2 Syfte och ändamål

I denna paragraf står bland annat att "biblioteken ska främja läsning och tillgång till litteratur. De ska också främja information, upplysning, utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt."

Kulturförvaltningen anser att den lagstadgade uppgiften för de bibliotek som omfattas av lagen bör begränsas till att "främja läsning och tillgång till litteratur". Det skulle styrka biblioteken och litteraturens roll i samhället om det lagstadgade uppdraget koncentrerades. Det bör inte vara en obligatorisk uppgift för biblioteksväsendet att syssla med andra allmänt formulerade uppgifter så som information, upplysning, utbildning eller allmän kulturell verksamhet i andra avseenden än de som knyter an till huvudsyftet; att "främja läsning och tillgång till litteratur".

Det finns en tendens att folkbibliotek med minskad utlåning i högre grad ägnar sig åt andra verksamheter för att helt enkelt upprätthålla allmänhetens efterfrågan och behovet av bemanning. Det bör i stället vara upp till respektive bibliotekshuvudman att bestämma om biblioteket skall ges ett vidare uppdrag än vad lagen anger.

3.4 § 3 Ansvarsfördelning

I denna paragraf står att det allmänna biblioteksväsendet består av folkbibliotek, regional biblioteksverksamhet, sjukhusbibliotek med flera.

2012-06-21

Diarienummer:
KUN 2012/261
Ls 1205-0695

Kulturförvaltningen anser att eftersom sjukhusbibliotek inte är obligatoriskt enligt förslaget så bör lagen inte heller föreskriva någon ansvarsfördelning avseende sjukhusbibliotek. Ett sjukhus kan ha landsting, kommun eller helt privat huvudman. Det måste vara upp till respektive huvudman att själv bestämma om man ska ha biblioteksverksamhet och i sådant fall vem som ansvarar för verksamheten, vem som driver den och hur den utformas, till exempel i fördelningen mellan fackbibliotek och patientbibliotek.

3.5 § 4 Biblioteksplaner

Redan i dagens lag så krävs det att kommuner och landsting gör biblioteksplaner för biblioteksverksamheten. Förändringen måste vara att en myndighet ska följa upp biblioteksplanerna – förmodligen Kungliga biblioteket – det framgår dock inte av förslaget vilken myndighet som avses. Kulturförvaltningen ser en viss fara i att den myndigheten inte bara följer upp utan även kommer med krav som kanske inte passar hela Sverige. Kulturförvaltningen vill här särskilt betona att Stockholms län troligen har helt andra förutsättningar och behov än många andra län och regioner. Det vore olyckligt med en statlig likriktning av de regionala biblioteksplanerna. I stället bör bibliotekslagen och den statliga tillsynsmyndigheten lämna stort utrymme för regionala anpassningar av planerna.

3.6 § 5 Folkbibliotek

Den nya lagen vill inte slå fast någon mer preciserad definition än kravet på att varje kommun ska ha ett folkbibliotek, eller biblioteksservice som det alltså i framtiden ska heta. Kulturförvaltningen ser positivt på detta och anser att det är upp till varje kommun att anpassa biblioteksservicen på ett allsidigt och kvalitativt sätt efter kommuninvånarnas behov.

3.7 § 11 Regional biblioteksverksamhet och lånecentraler

Kulturförvaltningen ser positivt på den nya formuleringen att landstingen bör bedriva regional biblioteksverksamhet och att den ska vara mer strategiskt inriktad. Som nämns ovan under 3.2 stämmer begreppet "regional biblioteksverksamhet" bättre överens med verkliga förhållanden redan i dag. Att det uttryckligen står att regionbiblioteken ska jobba strategiskt är bra för att skilja dem från folkbiblioteken.

4 Sammanfattning

Kulturförvaltningens åsikt är att bibliotekslagen enbart bör innehålla sådant som är obligatoriskt inom biblioteksväsendet, exempelvis att ha en regional biblioteksverksamhet eller kommunala folkbibliotek. Lagen bör inte innehålla

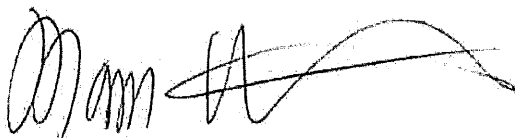
2012-06-21

Diarienummer:
KUN 2012/261
Ls 1205-0695

det som det är upp till varje huvudman att bestämma om och hur det ska ansvaras för att driva detta, exempelvis sjukhusbibliotek.

Lagen bör begränsas till sitt huvudsyfte "att främja läsning och tillgång till litteratur". Det bör inte vara en obligatorisk uppgift för biblioteksväsendet att tillhandahålla "information, upplysning, utbildning eller allmän kulturell verksamhet".

Den ändrade formuleringen från länsbibliotek till "regional biblioteksservice" stämmer bra överens med uppdragets art.

Hans Ullström